

MYND: ÁLVUR HARALDSEN

MDMA – tað nýggja ecstasy

Í Danmark eru miðlar og myndugleikar á gosi um nýggja rúsevni, sum hevur tikið lívið av fleiri unglingum – seinast einari 19 ára gamlari gentu, sum doyði av hjartasteðgi. MDMA er nýggja rúsevni, og talan er um eina konsentreraða nøgd av tí rúsandi evninum, sum er at finna í ecstasy tablettini. Men í ecstasy tablettum er stóðan tann, at ein partur er tað rúsandi evnið, meðan ein partur er ymiskt annað, sum er tilsett, men ikki hevur nakra rúsandi ávirkan. MDMA – tað er eitt rúsandi evnið, alt sum tað er.

– MDMA er hetta, sum mest av øllum sær út sum knúst bróstsukur, sigur Jan Johannesen, og peikar á lítlu posarnir við tí gulliga innihaldinum.

Men bróstsukur tapir av álvara í prísdystinum móti MDMA, tí meðan ein góður pakki av bróstsukri kann keypast fyri 10-15 krónur og í ringasta føri kann brenna tenninar, um tú ikki bustar tær, so kostar eitt gramm av MDMA 2-3000 krónur í Føroyum, og kann kosta tær lívið.

MDMA virkar á tann hátt, at fyri ein nýbyrjarar skal lítið til fyri at merkja fyrsta rúsin, men so hvørt sum títteleikin av misnýtsluni veksur, veksur eisini nøgdin tú mást inntaka, fyri at fáa sama rúsin.

– Fólk skilja ikki reiðiliga hvussu hesi nýggju rúsevnini riggað, tí tey eru so nýggj á marknaðinum. Men tað er bara ein spurningur um tíð, áðrenn MDMA tekur lívið av onkrum, sigur Jan Johannesen.

Í 2012 fann lögreglan eina sera stóra nøgd av MDMA ávegis inn til Føroyar. Heili 100 gram vóru steðgað

»Okkara størsta ynski er, at fólk fara at hugsa seg um, tá ið tey royna eitt hvørt. Tú veitst ikki hvussu rúsevnir ávirka teg, tú veitst ikki hvussu álvarsamt tað er, og seljararnir gera sjálvandi alt fyri at selja tær tað«

áðrenn tey fóru í umferð í Føroyum. Og síðani er nøggin av MDMA bara vaksin. MDMA verður tikið antin við at sniffa ella við at eta.

LSD frímerkini

Mest óhugnaligt hendan dagin á narkodeildini er tann ábendingin um, at rúsevnisframleiðarar altíð eru eitt stig frammanfyri lögregluna og myndugleikarnar. Júst tá ið lögregluhundarnir eru vandir til at finna hassj, kokain, heroin og tey meira »kendu« rúsevnini, ja so frættist um okkurt nýtt, sum so at siga er vónleyst at lukta seg fram til.

Eitt dømi eru tey lítlu pappírs-pettini við teimum óhugnaligu bókstavunum. LSD er sýra, sum er kent fyri at hava eina tilvitskuvíðkandi ávirkan á misnýtaran. Og hetta lítla pappíspettið á borðinum er ein formur fyri LSD, hóast tað nú einamest sær út sum ja – eitt ónyttugt pappírspettið.

– Hetta eru sterkar sakir. Eitt slíkt pappír gevur stóran rús og hevur stórt virði á marknaðinum, greiður Jan Johannesen frá.

Men lítla pappírið – ella frímerki, sum teir rópa tað – er sera trupult at finna. Einasta orsøkin til, at lögreglan hevur hesi pappírspettini hendan dagin er, at tollarin varnaðist tann tiltikna silvurgráa, glitruta pakkun, sum smuglarar nýta, tí teir halda

silvurið ávirkar skannaran hjá tollvaldinum.

– Hetta er so ein óvanliga vakur innpakningur, men vit síggja mangan, at rúsevni verða send í lítlu, silvur pakkum, tí teir halda tað betrar um møguleikarnar fyri at fáa tað ígjøgnum tollvaldið, greiður Jan Johannesen frá.

Eisini hesi lítlu frímerkini eru vaksandi í tali í Føroyum. Pappírið við tí ógvusliga rúsinum, er trupult at finna.

– Tá vit fanga relativt stórar nøgdir av slíkum rúsevnum, so kann ein ikki annað enn undrast yvir hvussu stórar nøgdir so sleppa ígjøgnum óupp-dagaðar, sigur Jan Johannesen.

Trupult hjá narkodeildini

Í heilum økist talið av nýggjum rúsevnum, sum barmenn í útlandinum framleiða við tí fyrri eyga, at sleppa rundanum lögregluna. Men fyri narkodeildina er eingin ivi – nú er størsta orsøk nakrantíð, til at ansa eftir hvat ein koyrir í kroppin.

– Hesi rúsevnini eru nýggj, og vit ána ikki hvussu tey útvikla seg. Dagsins misnýtarar eru í veruleikanum royndarkaninir hjá framleiðarunum, sigur Jan Johannesen.

Hann vísir á, at tey »gomlu« rúsevnini, so sum kokain, heroin, ecstasy og líknandi er nærum horvin av marknaðinum, og tey nýggju, syn-

tetisku rúsevnini hava tikið teirra stað.

Samstundis hevur hassj – tað mest vanliga rúsevni í Føroyum – broytt skap og gerst sterkari fyri hvørt ár.

– Vit síggja, at hassj planturnar í Skandinavia nú byrja at gerast sterkari og sterkari, og samansetingin av sjávvum rúsevninum í plantini verður øðrvísi. Tí er tað størri vandi fyri, at tað útløysir eina rúsevnispsykosu. Til síðst verður hassj neyvan eitt avslappandi rúsevni, men heldur eitt upplívandi, sigur Jan Johannesen.

Og narkohundarnir – ja, teir hava ongan kjans at vera til reiðar til øll tey nýggju rúsevnini, sum koma inn í landið.

Steoridir floyma í føroyskum venjingarmíðstøðum

Hendan dagin hjá narkodeildini er eisini eitt annað ólógligt evni á borðinum, sum mest av øllum sær út sum ein púra vanligur heilivágspakki, sum er keyptur á Apotekinum. Men tað er als ikki hetta, sum talan er um.

Steoridir eru í pakkunum – tað dopingevnið, sum fær kroppin at vaksa skjótt og effektivt, er eisini meira og meira at síggja í Føroyum.

– Vit kunnu bara hyggja eftir styrkikappingum og staðfesta, at mangur maður er óskiljandi stórur, sigur Jan Johannesen.

Steoridir hava ikki eina rúsandi ávirkan á misnýtaran, men innan eitt longri tíðarskeið eru hjáárinini av steoridu misnýtslu minst líka umfangandi.

– Steoridir gera teg illan, uppfarandi og sum heild kanst tú broyta persónligheit. Og tað er minsti skaðin, sigur Jan Johannesen.

– Umframt hetta vera yrkisgøgn sera ávirkað av steoridmisnýtslu, og misnýtarar av hesum slag vera mangan hart raktir av øllum hugsandi sjúkum, eftir nøkur ár við evninum í kroppinum, sigur Jan Johannesen, áðrenn hann pakkar rúsevniskollektiónina niður aftur í hølir hjá narkodeildini. Seinni verða tey send niðan á Sandvíkahjalla til burturbeiningar.

Tað er eingin ivi um, at avbjóðingarnar hjá narkodeildini broyta skap so hvørt, sum tøkkin handan rúsevnisframleiðslu verður betur. Og samstundis eru teir sosialu miðlarnir eitt skaðiligt forum, tí kanska fólk ikki viðurkenna álvaran í tí, tey gera, tá ið tey trýsta á »send« knøttin, og harvið játta keyp av ólógligum rúsevnum.

– Okkara størsta ynski er, at fólk fara at hugsa seg um, tá ið tey royna eitt hvørt. Tú veitst ikki hvussu rúsevnir ávirka teg, tú veitst ikki hvussu álvarsamt tað er, og seljararnir gera sjálvandi alt fyri at selja tær tað, sigur Jan Johannesen.

Hann vónar, at føroyskir ungdommar ikki lata seg lokka av spennandi heimasíðum, glitrunum pakkum og góðum tilboðum á netinum, tí eingin ivi er um, at við nýtslu av MDMA ella øðrum rúsevnum – ja so setur tú lívið uppá spæl. Hvørja ferð.

BARBARA@SOSIALURIN.FO